Asiantuntijalausunto

Metsähallitus

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 20.11.2024

sähköposti: mmv@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö HE 166/2024 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 11 ja 16 §:n muuttamisesta

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Esitetyn muutoksen osalta Metsähallitus lausuu erityisesti esitettyyn 16 §:n muutokseen, joka koskettaa droonien hyödyntämistä vieraslajinisäkkäiden poistamisessa.

Esitetyn muutoksen lähtökohdat vierasnisäkkäiden pyynnille

On hyvä tiedostaa esitetyn muutoksen lähtökohdat eläinten etsimisen ja varsinaisen pyynnin suhteen. Käsillä olevan lakimuutoksen kannalta on keskeistä huomioida, ettei se käsittele droonilla lentämisen sallittavuutta yleisesti vaan ainoastaan sen hyödyntämistä vieraslajinisäkkäiden pyynnissä.

Vieraslajilainsäädännön ja keskeinen lähtökohta on näistä lajeista aiheutuvien haittojen estäminen, kun taas metsästyslain lähtökohta on sen piirissä olevien lajien kestävyyden säilyttäminen. Tästä huolimatta droonien hyödyntäminen pyynnin apuna on nykyisin samalla tavoin sallittua sekä riista- että vieraslajeille. Lainsäädännön kehittäminen suuntaan, jossa teknisiä innovaatioita hyödynnetään haitallisten vieraslajien kustannustehokkaan ja eettisen poiston lisäämiseksi on Metsähallituksen näkemyksen mukaan kannatettavaa.

Koska supikoirien paikallistaminen droonin avulla on nykylainsäädännönperusteella sallittu, on tätä myös jo päästy kokeilemaan. Kokeiluissa (mm. Helmi-vieraspetohankkeessa) on huomattu droonien tehokkuus etsintätyössä. Koska tavoitteena on supikoirien mahdollisimman kustannustehokas poistaminen, on huomattu myös nykylainsäädännön puutteet.

Metsähallitus, Eräpalvelut
Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
kirjaamo@metsa.fi

Droonin hyödyt jäljitystyössä koskevat erityisesti ruovikoihin helposti piiloutuvaa supikoiraa. Se on harvoja lajeja, jota pyyntitilanteessa on mahdollista seurata droonin avulla. Useimmat lajit liikkuvat hätyytettyinä niin lujaa, ja poistuvat ruovikoista nopeasti, ettei niiden kohdalla olisi edes mahdollista hyödyntää droonia jäljitystyössä. Toiset lajit esim. vieraslaji minkki taas sukeltaa veteen, eikä samalla tavoin oleskele ruovikoissa kuin supikoira. Nykylainsäädännön mukaan paikallistettua supikoiraa on pyydettävä ilman droonin välitöntä apua, jolloin tilannekuva tapahtumasta ja supikoiran oleskelusta ruovikossa menetetään. Pyyntityössä ajaudutaan näin tilanteeseen, jossa ollaan täysin riippuvaisia koiran kyvyistä jäljittää ruovikossa pakeneva supikoira. Jo tehdyissä koelennoissa on kuitenkin huomattu, että kokeneetkin metsästyskoirat toisinaan epäonnistuvat tässä työssä.

Supikoirien pyynti ja kokemukset droonien hyödyistä:

Metsähallituksella on hyviä kokemuksia kehittyneiden droonien hyödyistä supikoirien poistamisessa sisämaan, rannikon ja saariston linnustollisesti tärkeiltä alueilta. Droonit ovat nopeasti saavuttaneet teknisen tason, jolla laitteita pystytään hyödyntämään nisäkkäiden etsimisessä ympäristöissä, joissa kasvillisuus ja maaston ominaisuudet eivät täysin estä eläimen aiheuttaman lämpösäteilyn havaitsemista.

Metsähallituksella on aivan tuoretta kokemusta kehittyneiden drone-laitteiden hyödyntämisestä vieraslajityössä. Metsähallituksen ja Suomen riistakeskuksen yhteistyöhankkeessa (Helmi-vieraspetohanke) on otettu käyttöön kehittyneitä drone-laitteita (DJI Mavic Thermal), joilla on suoritettu yli 165 kpl etsintälentoa erityyppisten lintuvesien ruovikoissa. Kaikkiaan lentoaika on näillä lennoilla ollut yli 100 tuntia. Lennoilla on havaittu yhteensä 177 kpl supikoiria. Helmi-vieraspetohankkeessa tehdyn työn lisäksi Metsähallitus on tehnyt yhteistyötä Saaristoluonnon hoito- ja suojeluyhdistyksen (SLHSY) kanssa. Yhteistyön puitteissa Droonia on hyödynnetty eläinten paikallistamisessa GPS-pantojen asentamista varten. Kiinniotto on tapahtunut eri koirarotuja hyödyntäen. Näistä töistä on saatu kokemusta koirien tekemästä työstä vierasnisäkkäiden poistossa ruovikoissa, sekä droonin tuomasta avusta, kun supikoiria pyritään ottamaan kiinni paikallistamisen jälkeen.

Droonien hyödyt riippuvat siitä, millaisessa elinympäristössä sitä yritetään käyttää. Se sopii erityisesti ruovikoihin ja maastoon, jossa on vain vähän eläimiä suojaavaa kasvillisuutta. Tämän tapaisia elinympäristöjä ovat ruovikoiden ja pajukoiden yhdistelmät, edellyttäen kuitenkin, ettei pajuissa ole lehtiä. Kaikissa elinympäristöissä droonista ei ole apua. Tämän kaltaisia elinympäristöjä ovat mm. saariston kivikot ja metsäiset alueet. Näissä elinympäristöissä pienillä nisäkkäillä on runsaasti piilopaikkoja, joihin lämpökamerallakaan varustettu drooni ei tuo etsintään tai pyyntiin lisäarvoa.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan yllä mainitun tasoisella droonilla voidaan merkittävästi parantaa erityisesti ruovikoissa toteutettavan supikoira pyynnin tehokkuutta. Ennen droonien käyttöönottoakin on supikoirien oleskelu ruovikoissa ollut hyvin tiedossa. Käytännössä tilanteeseen on kuitenkin ollut vaikea puuttua. Supikoirien poistaminen on nyt droonien tuoman tiedon perusteella ollut aikaisemmin puutteellista. Tämä on monissa paikoin todennäköisesti johtanut siihen, että juuri ruovikoihin on jäänyt lisääntyvää supikoirakantaa, vaikka pyynti muutoin alueella olisi hyvinkin tehokasta. Osaltaan on yliarvioitu koirien kykyä paikallistaa supikoiria kaislikoissa. Tämä on johtanut pyynneissä olettamaan, että ruovikossa ei ole supikoiria. Todellisuudessa koira ei ole vain pystynyt niitä paikallistamaan. Drooni-seurannoista esimerkkejä koirien epäonnistumisesta paikallistaa supikoiria on useita.

Drooni tuo useita uusia mahdollisuuksia tehostaa supikoirien poistoa ruovikoissa. Laite tuo nopeutta, parempaa tilannekuvaa ja lopulta huomattavasti lisää kustannustehokkuutta lajin poistotyöhön mm. seuraavilla tavoilla:

1. Droonin avulla ruovikoiden supikoiratilanne pystytään hyvällä kartoituskelillä varmistamaan erittäin nopeasti. Supikoiran esiintymisestä ruovikossa on hyvällä kartoitussäällä saatavissa lähes 100 % varmuus. Alue, jonka kartoittamiseen koiratyöllä menisi koko päivä (ja tuloskin epävarma), voidaan droonilla kartoittaa parissa tunnissa.

2. Kartoituksen yhteydessä on mahdollista havaita myös ruovikossa olevat mahdolliset muut pyyntiin vaikuttavat tekijät. Esim. ketut ja sorkkaeläimet saattavat vaikuttaa merkittävästi koiralla tapahtuvaan pyyntiin ja näihin voidaan ennakolta varautua.

3. Droonin avulla pariskuntana usein esiintyvän supikoiran molempien yksilöiden poistamisen varmuus lisääntyy olennaisesti. Koiran pysäytettyä ensimmäisen yksilön voidaan toista seurata droonin avulla ja varmistaa jääkö tämä yksilö ruovikkoon.

4. Ruovikot ovat pyyntiympäristönä hyvin haastavia ja kuluttavia koirille. Drooni säästää koiria varsinaiseen pyyntityöhön, kun poistettava supikoirayksilö voidaan osoittaa valmiiksi droonin avulla. Esimerkiksi saaristossa, missä pyyntityötä tehdään järjestelmällisesti useita päiviä putkeen, lisää drooni merkittävästi koirien tehokasta käyttöaikaa.

5. Monimuotoisuushyödyt voivat olla suuria, kun juuri linnuston kannalta herkän rantaviivan ruovikossa oleskelevat yksilöt, on madollista poistaa kevätaikaan droonin avulla.

6. Saaristossa on ruovikkoisilla alueilla mahdollista päästä lähes täydelliseen supikoiratyhjiöön, mikäli droonin täysimääräinen hyödyntäminen pyyntityössä tulee sallituksi. Alueen supikoirakartoituksissa on havaittu saaristoruovikoiden olevan aivan erityisesti siellä elävien supikoirien suosiossa. Tämä viittaa siihen, että

saariston karuissa elinympäristöissä ruovikot voivat olla suuressa roolissa lajin elinvoimaisuuden takaajina.

Muuta asiaan liittyvää

Supikoirien ruovikkotyössä tarvitaan vesityöskentelyyn soveltuvia ja ohjattavissa olevia koirarotuja. Tämä todennäköisesti tuo pyynnin pariin aikaisempaa laajemman kirjon koirarotuja. Perinteisimmin supikoirien pintapyynnissä hyödynnetään ajokoiria, ja pystykorvaisia rotuja. Ruovikkotyössä taas mm. noutavat koirarodut voivat olla erinomaisia, mikä voi tuoda täysin uudenlaista harrastajakuntaa vieraslajityön pariin.

Toistaiseksi supikoirien etsintään soveltuvan droonin hintataso on korkea. Ehdoton edellytys kartoituksen ja laitteen pyyntikäyttöön hyödyntämisessä on, että se on varustettu riittävän laadukkaalla lämpökameralla. Tällaisen laitteen hintataso on toistaiseksi lisälaitteet huomioiden n. 6000 euroa. Nykyhinnoin on epätodennäköistä, että laitteesta tulee kovin yleinen, mutta esim. yhteiskäyttöön tiettyjen alueiden hoitoon hankittuna se on jo nyt metsästysseuratasoisten toimijoiden yhteishankintana mahdollinen. Tällöin yhdelläkin laitteella voidaan varsin tehokkaasti hoitaa yhden riistanhoitoyhdistyksen laajuisen alueen ruovikoita supikoiria poistaen.

Toistaiseksi hallituksen esitys koskettaa hyödyn osalta lähinnä supikoiraa. Nykyisellään muita vastaavia lajeja ei Suomessa ole, mutta esimerkiksi pesukarhun leviäminen Suomeen ei ole poissuljettua. Pesukarhu on paljolti supikoiran kaltainen laji. Supikoiran kaltaisten lajien aiheuttaman riskin osalta on hyvä, ettei esitystä ole rajattu pelkästään supikoiraan.

Supikoiran pyynti droonien avulla koskettaa ensisijaisesti ruovikoita. Poistotyön kannalta ei ole tarpeen mennä avoimille vesialueille, jossa lepäilevät vesilinnut voivat säikkyä laitetta. Helmi-vieraspetohankkeessa tehtyjen lentojen perusteella ruovikoissa oleskelevat linnut eivät supikoirien kartoituskorkeudella (n. 50-60 m) reagoi drooneihin. Droonin hyödyntäminen supikoiran poistamisessa vähentää olennaisesti aikaa joka ruovikossa pitäisi viettää pyyntityössä, jos drooni ei olisi pyyntityössä sallittu. Käytännössä droonin hyödyntäminen pyyntitapahtumaan yhdistettynä vähentää ruovikoihin kohdistuvaa häiriötä, kun huomioidaan sinne kohdistuva vieraslajien poistaminen.

Lisätietoja lausunnosta antaa tarvittaessa eräpalveluiden projektipäällikkö Mikko Toivola, sähköposti mikko.toivola@metsa.fi, puh. 040 193 5947.